

Bugungi kun yoshlarida vatanparvarlik tuyg'usini shakllanishida mahalla institutining o'rni

Mahalla aholining shunchaki, istiqomat qiladigan joyi bo'libgina qolmasdan, balki yoshlarni milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida tarbiyalashda eng asosiy ishonchli maskan va qo'rg'on sifatida xizmat qilmoqda. Yosh avlod mahalla oqsoqollarining salobatlari ta'sirida o'zlarini turli nomaqbul hatti-harakatlardan tiyadilar. Ro'zg'orning risoladagidek bo'lishi, er - xotinning tinch-totuv, piru - badavlat va uvali-juvali bo'lib yashashida mahallaning ta'siri kuchlidir.

Yurtboshimiz tashabbusi bilan mahallaning, fuqarolarning o'zini-o'zi boshqarish organi sifatidagi roli va ahamiyatini oshirish, milliy qadriyat va an'analarni, o'zaro mehr - oqibat tuyg'ularini mustahkamlashdagi nufuzini ko'tarish, aholini moddiy va madaniy jihatdan jihatdan qo'llab-quvvatlashni yanada kuchaytirish maqsadida mamlakatimizda 2003 yil «Obod mahalla yili» deb e'lon qilindi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2002 yil 16 dekabrda Farmoyishida belgilangan ustuvor yo'nalishlar asosida 2003 yil 7 fevralda Respublika Vazirlar Mahkamasining «Obod mahalla yili» Davlat dasturi to'g'risidagi qarori qabul qilindi. Buning zamirida xalqimizga xos o'zini-o'zi boshqarish tizimi, tinchlik va barqarorlikni ta'minlashda beqiyos ahamiyatga ega bo'ldi.

Jahon davlatchiligi tarixidan ma'lumki, jamiyat taraqqiyoti ko'p jihatdan boshqaruv tizimining samaradorligiga uzviy bog'liq. Hozirgi davrda turli mamlakatlarda boshqaruvning har xil usullari mavjud. Bu jarayon, tabiiyki, o'sha mamlakat xalqining urf-odatlarini, an'analari, mentaliteti va davlat tarixiga chambarchas bog'liq holda kechadi. Jumladan, Sharqda davlat qurilishi va boshqaruv tajribasi o'ziga xos an'analarga ega bo'lib, azaldan ijtimoiy-siyosiy hayotda mahallalarning roli juda katta bo'lgan. Shunday ekan mahalla o'zbek davlatchiligii boshqaruvining ham eng adolatli noyob usuli hisoblanadi.

Mayda irmoqlar birlashib ulkan daryo hosil bo'lganidek, o'zbek davlati ham mahalla, qishloq, qo'rg'on, shahar, tuman viloyatlardan barpo etilgan. Dastlabki irmoq-mahalla mamlakatning ishonchli bo'g'ini, chinakam ustuni, poydevori hisoblanib, ijtimoiy siyosiy hayotining ko'zgusidir. O'zbek xalqining sharqona turfa an'analari, urf-odatlari, xususan mehr-shafqat, muruvvat, to'y-ma'rakada, jamoaning hamjihatligi mahalla hayotida yorqin namoyon bo'ladi.

Mahalla o'zini-o'zi boshqarishning eng asosiy bo'g'ini bo'lib, u joyda bir kishining taqdiri, orzu-umidi, hayotga va odamlarga bo'lgan munosabati qat'iy nazoratda turadi, ular bir-birlari bilan hisoblashib yashaydilar. Shu bilan birga, mahallachilik xalqimiz tarixiga va an'alariga, uning boy ma'naviy-axloqiy qadriyatlariga chambarchas bog'liq bo'lgan ulkan hayot manbai hisoblanadi.

Yurtboshimizning «Xalqimiz hayotida qadim-qadimdan jamoa bo'lib yashash ruhi ustun» degan purhikmat iborasida ham chuqur ma'no mujassam. Chunki jamoa tuyg'usi bo'lmagan xalqda saxiylik bo'lmaydi. Jamoa tuyg'usidan saxiylik kelib chiqadi, bunga moyillik esa xalqimizning eng oliy insoniylik fazilatidir.

Milliy g'urur, ahillik, birdamlik va qadriyatlar maskani mahalladir. U yerda yoshlarda Vatan millat, tushunchalari, milliy o'zlik. Mehr-oqibat, muruvvat, himmat, bag'rikenglik, kechirimlilik, el-yurt tayanchi uchun kurash olijanob fazilatlar shakllanadi. Xalqimizda «Mahalla ota-ona» deb bejiz aytilmagan, albatta. Keksalarning pand-nasihatlari, shaxsiy ibрати, jamoaning hamjihatligi misolida kishilar ongiga ezgulik g'oyalari mahallada dastlab singdirib boriladi.

Prezident I.A.Karimov ta'kidlaganidek, «Mahalla odamlar o'rtasidagi munosabatlarda yaxshi qo'shnichilik, hurmat va insonparvarlikni tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi, u fuqarolarning ijtimoiy manfaatlarini himoya qiladi, aholining muhtoj qatlamlariga yordam beradi».

U o'z hududidagi uy - joylarning oldi-sotdisi, to'y-ma'raka, hasharlar o'tkazish va turli nizolarni bartaraf etish ishlariga boshchilik qilgan. Har bir mahallaning o'z guzari va choyxonasi bo'lib ijtimoiy madaniy markaz hisoblangan.

Xullas, mahallalar aholini ahil, totuv yashashiga, sidqildan mehnat qilib, kasb o'rganishiga, yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda, milliy, umuminsoniy qadriyatlar bilan ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishga xizmat qiladi.

***Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti «O'zbekiston tarixi»
kafedrasi o'qituvchisi O' Abdullayev***